

(müteselsil) sorumluluk denir.

Vergiyi Doğuran Olay

Vergi alacağı vergi yasalarının vergiyi bağladıkları olayın vuku veya hukuki durumun oluşumu ile doğar. Vergi alacağı mükellef bakımından vergi borcunu oluşturur.

Y

Yatırım

Belli bir getiri sağlamak amacıyla, belirli vadelerde birikimlerin yatırım araçlarına bağlanmasıdır. Yatırımcı yaptığı yatırımın maliyetini üstlenir. Bu onun riskidir. Eğer yatırımcı kendi öz fonlarını kullanarak yatırım yapıyorsa, en azından bu fonların maliyetini karşılaması gerekir. Yatırımcı, elindeki bu fonlarla tahvil alış satışı veya vadeli mevduat ile faiz geliri de sağlayabilir. Faiz hadleri, gelir seviyesi, borçlanabilme imkanları ve risk yatırımı etkileyen unsurlardandır.

Yatırım danışmanlığı

Müşterilere sermaye piyasası araçları ile bunları ihraç eden ortaklık ve kuruluşlar, yönlendirici nitelikte yazılı veya sözlü yorum ve yatırım tavsiyelerinde bulunulması faaliyetidir.

Yatırım fonları

Halktan katılma belgeleri karşılığı toplanan paralarla belge sahipleri hesabına, oluşturulan portföyü işletmek amacıyla kurulan malvarlığıdır.

Yatırım ortaklıkları

Sermaye piyasası araçları ile altın ve diğer kıymetli madenler portföyü işletmek üzere anonim ortaklık şeklinde ve kayıtlı sermaye esasına göre kurulan sermaye piyasası kurumlarıdır.

Yerel yönetimler

Kendi özel gelirlerine ek olarak genel bütçeden yardım alan, özel bütçeli kuruluşlar. Başlıcaları belediyeler ve il özel idareleridir.

Yıllık Beyanname

Yıllık beyanname, muhtelif kaynaklardan bir takvim yılı içinde elde edilen kazanç ve iratların bir araya getirilip toplanmasına ve bu suretle hesaplanan gelirin vergi dairesine bildirilmesine mahsustur.

Z

Zaman Ücreti

Bir üretim faaliyetine, üretim faktörü olarak katılan emeğin, üretim faaliyeti için geçen süreye göre yaratılan maldan pay almasıdır.

ayrılmalar Türkiye’de oturma süresini kesmez).

Türkiye’de Yerleşme Sayılmayan Haller

Aşağıda yazılı yabancılar, Türkiye’de 6 aydan fazla kalsalar dahi, Türkiye’de yerleşmiş sayılmazlar. Belli ve geçici görev veya iş için Türkiye’ye gelen iş, ilim ve fen adamları, uzmanlar, memurlar, basın ve yayın muhabirleri ve durumları bunlara benzeyen diğer kimselerle tahsil veya tedavi veya seyahat amacıyla gelenler.

Tüzel Kişi

Başlı başına bir varlık olmak üzere kurulan ve belirli amaç için meydana getirilen devlet, şirket gibi maddi olmayan varlıktır.

U-Ü

Ulusal Gelir

Bir ulusun bir yıl içinde ürettiği toplam değer; bir ekonomide belli bir döneme ilişkin safi milli hasıla değerinden aynı dönemde alınan dolaylı vergiler toplamının çıkarılmasıyla elde edilen tutardır.

Uluslararası Döviz Rezervleri

Uluslararası ödemelerde kabul gören ödeme araçları rezervidir. Altın, döviz, özel çekme hakları (SDR) ve IMF’deki rezerv pozisyonları gibi.

V

Vade

Bir işin yapılması veya bir borcun ödenmesi için gösterilen süredir.

Vadeli işlem sözleşmesi

Sözleşmenin taraflarını belirlenen ileri bir tarihte üzerinde anlaşılan fiyattan standartlaştırılmış miktardaki bir mali veya kıymeti alma veya satma yükümlülüğüne sokan sözleşmedir.

Valör

Bankacılık işlemlerinde faizin başladığı gündür.

Veraset ve İntikal Vergisi

Bedelsiz veya karşılıksız bir şekilde elde edilen servet unsurlarına uygulanan varlık vergisi türüdür. Miras veya başıstan gelen varlıklar için ödenir. Bu iki verginin bir arada uygulanmasının sebebi, vergi kaçırma olanaklarının ortadan kaldırılmasıdır. Bu verginin aleyhinde olanlar, verginin mülkiyet hakkını zedelediğini, sermaye birikimini olumsuz yönde etkilediğini ileri sürerler.

Vergi Ehliyeti

Mükellefiyet ve vergi sorumluluğu için yasal ehliyet şart değildir. Vergiyi doğuran olayın kanunlarla yasak edilmiş bulunması mükellefiyeti ve vergi sorumluluğunu kaldırmaz.

Vergi İadesi

Vergi sorumlusunun çifte vergilendirilmesini telafi etmek veya ihracatı, üretimi, herhangi bir ekonomik faaliyeti teşvik etmek amacıyla bazı vergi konularında önceden alınan verginin bir kısmının veya tamamının mükellefe geri verilmesidir.

Vergi Kesenlerin Sorumluluğu

Yaptıkları ve yapacakları ödemelerden vergi kesmeye mecbur olanlar, verginin tam olarak kesilip ödenmesinden ve bununla ilgili diğer ödevleri yerine getirmekten sorumludur. Bu sorumluluk, vergilerden dolayı asıl mükelleflere rucu etmek hakkını kaldırmaz.

Vergi Sorumlusu

Verginin ödenmesi bakımından, alacaklı vergi dairesine karşı muhatap olan kişiler vergi sorumlusudur. Birden fazla kişinin borçtan sorumlu tutulması halinde bu duruma zincirleme

Tebliğ	Vergilendirmeyi ilgilendiren ve hüküm ifade eden hususların yetkili makamlar tarafından yükümlüye veya ceza sorumlusuna yazı ile bildirilmesine tebliğ denilmektedir.
Tedavül	Sirkülasyon, para dolaşımı, satış miktarı. Bir paranın tedavüldeki oranı yüzde 50'yi aşarsa daha büyük bir para basıp piyasaya sürmek gerekir.
Tekel	Tek bir satıcı ve karşılığında çok miktarda alıcı olan piyasadır.
Teknik analiz	Hisse senedi veya borsa endeksi fiyatının ya da işlem miktarında meydana gelen değişmelerin genellikle grafiklerle açıklanması ve geleceğe yönelik trend belirleme aracıdır.
Temel analiz	Hisse senetlerinin gerçeğe en yakın fiyatlarını bulmaya yönelik bir yöntemdir.
Temerrüt	Taahhütlerinin gerektirdiği ödeme veya menkul kıymet teslimatlarını belirlenen süreler içinde gerçekleştirmeyen borsa üyesi, herhangi bir ihbara gerek kalmaksızın temerrüde düşmüş sayılır.
Temerrüt Faizi	Vadesinde ödenmeyen bir alacak için uygulanacak olan cezai faizdir.
Temettü	(Kar payı) Ortakların dönem içinde elde ettikleri kardan mevcut ortakların pay alma hakkıdır.
Temettü getirisi	Hisse senedinin yıllık getirisi.
Teminat	Garanti, güvence
Teminat mektupları	Alıcı ile satıcı arasındaki güvenin sağlanması için bir banka aracılığına ihtiyaç duyulur. Bankalar borçluya kefil olarak bu güveni sağlar.
Temlik	Bir hakkın ya da alacağın bir başka kimseye devredilmesidir.
Ters repo	Bir menkul kıymetin başlangıç tarihinde alınıp bitiş tarihinde geri satılması işlemidir. Ters repo yapan parayı kullandıran taraftır.
Tevkifat(Stopaj)	Gelir Vergisi Yasasınının 94. maddesinde sayılan gelir türleri üzerinden, yasa maddesinde yer alan ve Bakanlar Kurulu tarafından belirlenmiş oranlarda yapılan kesinti, gelir vergisi tevkifatı olarak adlandırılır.
Tezgaah Üstü Piyasa (Over The Counter-OTC)	Değerli evrakların ticaretinin yapıldığı standardize edilmemiş piyasalardır.
Toptan Eşya Fiyatları Endeksi(TEFE)	Bir ekonomideki genel fiyat düzeyini ve paranın satın alma gücündeki değişimleri belirlemek için seçilmiş malların toptan fiyatları izlenerek düzenlenen endekstir.
TÜFE	Tüketici Fiyat Endeksi
Türkiye'de Yerleşme	Aşağıda yazılı kişiler Türkiye'de yerleşmiş sayılır: 1. İkametgahı Türkiye'de bulunanlar, 2. Bir takvim yılı içinde Türkiye'de devamlı olarak 6 aydan fazla oturanlar. (Geçici

Sermaye Piyasası	Genellikle uzun vadeli fon ihtiyaçlarının karşılandığı ve Hazine tarafından kontrol edilen piyasadır.
Spekülasyon	Bireyin gelecekle ilgili beklentileri doğrultusunda fiyat ya da döviz kurundaki değişimlerden bir gelir elde etmek amacıyla yapılan işlemidir.
Standby anlaşması	Günümüzde uluslararası kredi işlemlerinde kullanılır. Her an verilebilecek kredileri niteler. En belirgin uygulaması uluslararası para fonu (IMF) bünyesinde görülür. Kuruluştaki ilgili üyeler için üzerinde anlaşmaya varılan belirli süreler dahilinde ve belli miktara kadar söz konusu olan kullanılabilir fonları ifade eder. Bu anlaşmalar genelde bir yıl sürelidir.
Swap (vadeli çift taraflı döviz değişimi)	Faiz oranları ile döviz kurlarındaki değişimlerin yarattığı riskleri azaltmak, ülke, firma ve döviz bazında oluşabilecek dezavantajları asgariye indirmek amacıyla geliştirilen finansal bir tekniktir.

T

Tahakkuk	Gerçekleşme
Tahsil	Verginin tahsili kanununa uygun surette ödenmesidir.
Tahvil	Devletin 1 yıl, anonim ortaklıkların en az 2 yıl ve daha uzun vadeyle, ödünç para bulmak amacıyla, itibari kıymetleri eşit ve ibareleri aynı olmak üzere çıkardıkları borç senetleridir.
Takasbank	Borsada kote olan senetlerin işlemlerin düzgün olarak işlenmesi ve düzenli olarak tutulması amacıyla borsada saklanmasıdır. İMKB’de işlem gören senetlerin muhafazası ile görevli olan İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş., kote olan senetlerin büyük bir kısmını muhafaza ettiği için ayrıca fiziki bir dolaşıma engel olmaktan ve şirketleri senet basma külfetinden kurtarmaktadır.
Tam Mükellef (Yükümlü)	Gelir Vergisi Yasasında yer alan düzenleme gereği olarak aşağıda yazılı olan gerçek kişiler, Türkiye içinde ve dışında elde ettikleri kazanç ve iratların tamamı üzerinden vergilendirilirler. 1.Türkiye’de yerleşmiş olanlar 2.Resmi daire ve müesseselere veya merkezi Türkiye’de bulunan teşekkül ve teşebbüslere bağlı olup adı geçen daire, müessese, teşekkül ve teşebbüslerin işleri dolayısıyla yabancı ülkelerde oturan Türk vatandaşları.
Tarh	Verginin tarh, vergi alacağıının yasalarda gösterilen matrah ve nispetler üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak bu alacağı miktar itibarıyla tesbit eden idari işlemidir.
Tasarruf	Gelirden tüketimin çıkartılması ile elde edilir.
Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu	Bankacılıkta güven ve istikrarı korumak ve bankaların mali yapılarını güçlendirmek, gerektiğinde yeniden yapılandırmak ve bankalardaki tasarruf mevduatını sigorta etmek amacıyla T.C.M.B. Nezdinde kurulan bir fondur.
Tavan fiyat	Hisse senetlerinin bir seans içerisinde görebileceği en yüksek fiyattır.

Rehin	Bir borcun ödenmesinin temini amacıyla borçlu tarafından alacaklıya verilen ve borç ödenince geri alınan kıymetli eşya anlamında kullanılır.
Repo	Bir menkul kıymetin işlem başlangıç valöründe satılıp bitiş valöründe geri alınmasını ifade eder. Repo yapan taraf parayı kullanan taraftır. Açılımı "geri alım vaadiyle satış"tır.
Resesyon	Ekonomik hayatın canlılığını kaybetmesi, üretim faaliyetlerinin daralması, duraklama, ekonomik etkinliklerde görülen hafif düşme. Resesyon, ekonominin büyüme hızının, nüfus artış hızının altına inmesi ve dolayısıyla kişi başına milli gelirin yerinde saymasıdır.
Revelüasyon	Bir ülke parasının diğer ülkelerinin paraları karşısında değer kazanması sürecidir.
Rezerv para	Uluslararası mali kuruluşlar ile hükümetlerin ellerinde bulundurdukları altın ve dövize verilen addır.
Risk	İstenmeyen sonuçlarla karşılaşma olasılığıdır.
Rücu	Geri dönme, cayma

S-Ş

Sabit Döviz	Belirli bir ülkenin ulusal parasının, belli bir parite üzerinden konvertibl (Konvertibilte) bir dövize bağlanarak değerinin ayarlanmasıdır.
Satın Alma Gücü Paritesi (SGP)	Ülkeler arasındaki fiyat düzeyi farklılaşmasını ortadan kaldıran para birimi dönüştürme oranıdır. Eldeki toplu bir para parite oranı ile farklı bir para birimine dönüştürüldüğünde, tüm ülkelerde aynı sepetteki mal ve hizmetler satın alınabilir. SGP ülkeler arasındaki fiyat farklılıklarını yok ederek, ulusal para birimlerini birbirlerini dönüştüren orandır.
Serbest dalgalanma (Free float)	Serbest dalgalanan kur sisteminde ülke parasının değeri piyasa tarafından belirlenmektedir. Döviz piyasasına yapılan müdahaleler, kurların istenilen düzeyde oluşmasını sağlamak yerine, bu piyasadaki gereksiz dalgalanmaları önlemek ve değişimleri daha ılımlı hale getirmek için yapılmaktadır. Bu sistemde para politikası, daha etkin hale gelmekte ve ülkenin tutması gereken uluslararası rezerv miktarı azalmaktadır. Serbest dalgalanan döviz kuru sisteminden kaynaklanan olumsuzluk ise, dış ekonomik ilişkilerde belirsizlikleri ve riskleri artırması nedeniyle kaynak dağılımını olumsuz etkilemesidir.
Serbest Döviz	Konvertibl ulusal para. Yurtiçinde başka ulusal paralara tahvili serbest olup, yurtdışına transferlerine çeşitli sınırlar konmuş olabilir.
Serbest piyasa ekonomisi	Ekonomik faaliyetlerin tam rekabet şartları içinde serbestçe yapılabildiği, ekonomik sorunların çözümünün devletin ekonomiye müdahalesiyle değil fiyat mekanizması aracılığı ile gerçekleştirildiği ekonomi. Arz ve talebin temel belirleyici olarak kabul edildiği bu tür ekonomilerde fiyat mekanizmasının iyi işlemesi zorunludur.

Para Politikası	Bir ülke ekonomisindeki para arz hacmini değiştirmeye yönelik politikalar bütünüdür. Uygulama yöntemleri arasında Merkez Bankası'nın senetleri nakite çevirdiği açık piyasa müdahalesi, banka işlemleri ve kredi tavanının değiştirilmesi sayılabilir. Para politikaları deflasyonda yetersiz kalır.
Parite	1) Karşılıklı ilişkilerde iki tarafın birbirine eşit olması, herhangi bir uyumsuzluğın bir sorunun çözümünde tarafların eşit temsili ilkesi, (2) Aynı değerde olmayan çeşitli ülke paralarının kambiyo değerleri bakımından ve karşılıkları olan altına oranları açısından eşit olmaları, farklı ülke paralarının muadil kıymetleri, iki ülkenin ulusal para birimleri arasındaki dönüşüm haddi, (3) Fiyat eşitliği anlamlarında kullanılır.
Pasif	Aktifteki varlıkların hangi kaynaklarla finanse edildiğini gösterir tablodur.
Piyasa Değerı	Menkul kıymetin, piyasada o gün itibariyle geçerli olan vadeye kadar getirisine göre hesaplanan fiyatıdır.
Portföy	Bir yatırımcının sahip olduğu menkul kıymetlerin tümüne verilen addır.
Protesto	Bir vergiyi istemeyerek ödediğine dair mükellefin itirazı anlamına gelmektedir.
Provizyon	(1) Çekin karşılığının bulunup bulunmadığının sorulması; çekin üzerindeki yazılı değerin ödenebilmesi için karşılığının olup olmadığının ilgili bankaya sorularak kontrol edilmesi; akreditif karşılığı yapılan ithalatta, akreditif tutarı dövizin muhabir banka nezdinde hazır olduğunun ve mal belgeleri teslimi karşılığında satıcıya ödeme yapılması için yetki verildiğinin amir bankaya bildirilmesi, (2) İşletme zararlarının karşılanabilmesi için ayrılan para. Bir işletmenin yedekleri dönem karından ayrıldığı halde karşılık ayırmak için işletmenin kar etmesi gerekmemektedir. Varlıkların değerindeki azalmalara karşı alınan önlemler olarak ve işletme için bir yükümlölük doğurabilecek olaylar için karşılık ayrılır.

R

Rating	Dereceleme, kredi riskini sınıflandırma, kredi kalitesinin veya borçlanma araçları üzerindeki risk derecesinin belirlenmesi operasyonudur. Amaç, menkul değer ihraç ederek borçlanmak isteyen şirketlerin durumu hakkında fikir edinmektir.
Reel Faiz	Nominal faizin enflasyondan arındırılarak ifade edilen şeklidir.
Reel Getiri	Herhangi bir yatırım aracının enflasyondan arındırılmış getirisidir.
Reel Sektör (Reel Kesim)	Ulusal ekonomide tarım, sanayi ve hizmetler ana sektörlerinde üretici ve tüketici konumundaki bireylerin tümünü temsil eden kesimdir. Bu kesimin gerçekleştirdiği tasarruflar finansal kesim tarafından toplanır ve tekrar reel kesime kullanılır.
Reeskont	Bir bankanın elinde bulundurduğu ödeme sırası henüz gelmemiş senetleri bir başka bankaya iskonto ettirmesidir.

varlıkları ise, Banka'nın net uluslararası rezervlerinin, orta vadeli döviz kredilerinin (net) ve diğer net dış varlıkların toplamı olarak tanımlanır.

Niyet mektubu (letter of intent)

IMF kaynaklarına başvuran bir üye ülkenin uygulayacağı programın genel çerçevesini çizen, IMF Başkanı'na hitaben yazılmış, üye ülke yetkililerinin (genellikle Ekonomi Bakanı ve Merkez Bankası Başkanı) imzalarını taşıyan mektuptur.

Nominal Değer

Hisse senedi veya tahvilin üzerinde yazılı olan değeridir. Ayrıca tahvillerde vade sonunda ödenecek anapara tutarıdır.

O-Ö

Ortodoks İstikrar Programı

Uluslararası Para Fonu IMF'nin 1970'li yıllardan bu yana enflasyonla mücadele eden ülkelere tavsiye ettiği programlara genel olarak verilen addır. Ortodoks kelimesi burada klasikleşmiş, klişeleşmiş istikrar programları anlamında kullanılmaktadır. Bu programda IMF ücretlerin dondurulmasını, program öncesi belirli bir oranda devalüasyon sonrası yavaşlatılmış kur politikasını tavsiye eder ve tüketimi kısırarak enflasyonun kontrol altında tutulmasını önerir. Bu klasik program bir çok uygulayıcı ülkede başarıya ulaşamamış, hatta enflasyonun daha da hızlanmasına neden olmuştur.

OECD

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (Organisation for Economic Cooperation and Development). 1960 yılının aralık ayında imzalanan bir konvansiyonla 1961'in eylül ayında faaliyete geçmiştir. Merkezi Paris'tedir.

OPEC

Petrol ihraç eden ülkeler teşkilatı (Organisation of Petroleum Exporting Countries). 1960 yılının eylül ayında, İran, Irak, Suudi Arabistan, Kuveyt, Venezuela ve Katar, Caracas'ta bir araya gelerek OPEC'i oluşturmuştur. Amaç, ham petrol fiyatına istikrar kazandırmak, petrol ihraç politikalarını koordine etmektir.

Ödemeler dengesi

Bir ülkedeki bireylerin, firmaların ve devlet kurumlarının belirli bir dönem içinde diğer ülkelerin bireyleri, firmaları ve devlet kurumlarıyla gerçekleştirdiği uluslararası işlemlerin parasal değerlerini gösteren hesap tablosudur.

Özkaynak

İşletme sahip ve ortaklıklarının bilanço tarihinde, işletmeye yapmış oldukları sermaye yatırımlarının tutarıdır.

P

Para

Mal ve hizmetlerin değişim aracı. Ekonomide madeni, banknot para birimlerinin yanı sıra vadesiz mevduatlar ve kredi kartları da para unsurları içinde sayılır. Değişim aracı, değer ölçütü ve saklama işlevi vardır. Vadeli mevduat, devlet tahvili gibi değişim araçları da para benzeri olarak değerlendirilir.

Para Arzı

Para stoku anlamında da kullanılır. Belirli bir anda ekonomide dolanımda bulunan ve para olarak kullanılan araçların toplamıdır.

Para Piyasası

Kısa vadeli fon (kredi) arz ve talebinin karşılaştığı, genellikle Merkez Bankaları tarafından yönlendirilen piyasalardır.

Menkul sermaye iradı	Sahibinin ticari, zirai veya mesleki faaliyeti dışında nakdi sermaye veya para ile temsil edilen değerlerden müteşekkil sermaye dolayısıyla elde edilen kar payı, faiz ve benzeri iratlardır. Hisse senedi kar payları ve iştirak hisselerinden doğan kazançlar (Vergi alacağı dahil), Yatırım fon ve ortaklarından elde edilen kar payları , Her nevi tahvil fazileri (Devlet tahvili, hazine bonusu, eurobond, varlığa dayalı menkul kıymet, finansman bonusu, özel sektör tahvili, yabancı menşeli tahvil vb. , Alacak faizleri, Mevduat faizleri (Döviz Tevdiat Hesaplarının ana para kur farkları gelir sayılmaz.), Özel finans kurumlarının ödedikleri kar payları, Repo gelirleri, Emekli sandıkları ve emeklilik ve sigorta şirketlerinin yaptıkları ödemeler.
Merkez Bankası	Banknot ihraç eden, hükümetin para ve kredi politikasını yürütmede yardımcı olan, veznedarlık görevini üstlenmiş, devletin iktisadi ve mali danışmanlığını yapan bir kurumdur.
Mevduat	Belirli dönem için geri ödemek koşuluyla belirli bir bedel karşılığında mevduat sahibi kişilerce bankalara tevdi edilen paradır.
Mikroekonomi	Ekonomik olayları bireysel açıdan ele alan ve çözümleyen ekonomidir.. Özellikle tüketicilerin ve firmaların davranış biçimlerini inceleme konusu yapar.
Muaccel	Hemen ödenmesi gereken, ödeme günü gelmiş anlamında kullanılır.
Muafiyet	Elde ettiği kazanç ve iratlar nedeniyle vergi yükümlüsü olması gereken kişi ve kurumların, ilgili vergi yasalarında yer alan özel hükümlerle vergi dışı bırakılmasıdır.
Muhtasar Beyanname	Muhtasar beyanname, işverenler veya vergi tevkifatı yapan diğer kişiler tarafından kesilen vergilerin matrahları ile birlikte, toplu olarak vergi dairesine bildirilmesine mahsustur.
Munzam Karşılıklar	Bankaların topladıkları mevduatın belirli bir oranında Merkez Bankasına güvence olarak yatırdıkları paradır.
Mükellef (Yükümlü)	Vergi yasalarına göre kendisine vergi borcu yüklenebilen gerçek ve tüzel kişilere mükellef denilmektedir.
Münferit Beyanname	Dar yükümlü olanların yıllık beyanname ile bildirmeye mecbur oldukları kazanç ve iratlardan, vergisi kesinti yani tevkifat yoluyla alınmamış olanların bildirilmesi için kullanılan beyannameye münferit beyanname denir.
Müşteri bazında saklama	1995 yılından itibaren borsa yatırımcılarının borsa üyeleri nezdindeki saklama hesaplarının Takasbank nezdinde eşlenerek müşterinin kod ve şifresini kullanarak Takasbank nezdindeki bakiyesini takip edebilmesini sağlayan hizmettir.
Müteselsil	Birbirini izleyen, zincirleme anlamında kullanılır.

N

Net İç Varlıklar	Merkez Bankası'nın net iç varlıkları (NİV), para tabanından ay sonu cari kurlar ile hesaplanan Net Dış Varlıklar kalemi çıkartılarak hesaplanır. Para tabanı, Merkez Bankası emisyonu artı bankacılık sektörünün Merkez Bankası nezdindeki TL mevduatları olarak tanımlanır. Merkez Bankası'nın net dış
-------------------------	---

belirli kira ödentisi karşılığında kullanım olanağı tanıyan ve banka kredilerine alternatif olarak doğan orta dönemli finansman yöntemidir. Bu yöntem, 1930'lu yıllarda Dünya Ekonomik Krizi'ndeki finansman zorluğu ve 2. Dünya Savaşı sonrasında teknolojik gelişmelerin yenileşme ve modernleşme harcamalarına çözüm olarak geliştirildi. Türkiye'de de 1985'ten başlayarak daha çok KOBİ'ler tarafından kullanılmaktadır.

LIBOR (London Interbank Borrowing Offer Rate)

Londra bankaları arasında günlük olarak belirlenen faiz oranıdır ve uluslararası işlemlerde referans alınır.

Lot

Borsada 1.000 adet hisse senedi bir araya gelerek birer lotu oluşturur. Böylece 1 lot senet miktarı, şirketin 1.000.000 liralık sermayesini temsil etmektedir ve İMKB'de işlemlere konu birimi teşkil etmektedir. Lotun altındaki küsuratlı miktardaki senet miktarları normal seans esnasında alım-satıma konu olabilmekle beraber fiyat kotasyonları verilememektedir.

M

Makroekonomi

Ekonomik olayları global olarak ele alan ve çözümleyen ekonomi. Makro büyüklükler, toplam üretim, toplam istihdam, toplam işsizlik, genel fiyat düzeyinin değişme oranı, ekonominin büyüme hızı gibi büyüklüklerdir. İngiliz ekonomisti Keynes'in ileri sürdüğü, "Birey için doğru olan, toplum için doğru olmayabilir. Toplum için doğru olan da birey için doğru olmayabilir" anlayışından yola çıkılarak ortaya atılan mikro ekonomi karşıtıdır.

Mali İstikrar

Geniş anlamda mali sistemin ya da altyapısının, dar anlamda da mali piyasanın dengede olmasıdır. Mali sistem, tasarrufların toplanarak yatırımcılara ya da tüketicilere aktarılmasını sağlayan mekanizmalar (banka, kooperatif ya da para, tahvil gibi...) bütünüdür.

Mali Politika

Kamunun; vergi, masraf ve borç idaresiyle piyasadaki para miktarını kontrol etmesine yönelik politikaların bütünüdür. Ekonomistlere göre, para politikasından daha etkilidir.

Mali Tablolar

Türk Vergi Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanunu'nca bazı şirketler için zorunlu olarak tutulan, şirketin dönemsel faaliyetleri sonucu hazırlamak ve yayınlamak (halka açık şirketler, aracı kurumlar vb.) zorunda oldukları ve ilgili şirketin performansını gösteren, standartlaştırılmış muhasebe kayıtlarıdır. Başlıcaları bilanço, gelir-gider tablosu, satılan malın maliyeti, kâr dağıtım, fon ve nakit akım tablolarıdır.

Menkul

Taşınabilir mal anlamındadır.

Menkul kıymet

Ortaklık veya alacaklılık sağlayan belli bir meblağı temsil eden, yatırım aracı olarak kullanılan dönemsel gelir getiren, misli nitelikte seri halinde çıkarılan, ibareleri aynı olan ve şartları kurulca belirlenen kıymetli evraktır.

Menkul kıymet ihracı

Sermaye piyasası araçlarının ihracatçılar tarafından çıkarılıp halka arz edilerek veya halka arz edilmeksizin satışidir.

Menkul kıymet iradı

Menkul ve gayri menkullerden elde edilen faiz, kira, rant gibi hasılatı ifade etmektedir.

Konsolidasyon	Kısa vadeli borcun, orta ya da uzun vadeli borca dönüştürülmesidir.
Konsorsiyum	Ortak yarar gözetilen ve daha çok mali konularla uğraşan kişiler ya da kuruluşlardan oluşan bir gruptur. Ortaklık anlamına gelir.
Konvertibilite	Bir ülke parasının diğer ülke paraları ile serbestçe değiştirilbilmesidir.
Kota	(1) IMF üyelerinin bu uluslararası kuruluşta oluşturdukları fondaki payları, (2) ayrılan bir para ile alınacak malın çeşidini ve her çeşidin oranını gösteren liste, (3) bir ülkenin genellikle ithal mallarına koyduğu miktar sınırlaması, ithaline izin verilecek mal hacminin hükümetler tarafından fiziki miktar veya değer olarak sınıflandırılması anlamlarında kullanılır.
Kotasyon	Bir menkul kıymetin tanımlanarak resmi borsa listesine kabul edilmesidir. Kotasyon aynı zamanda yabancı para veya menkul kıymetler için verilen en yüksek satın alma ve en düşük satma fiyatını ifade eder.
Kredi	Belirli miktardaki satın alma gücünün, belirli bir süre için ve geri verilmek üzere bir bedel (genellikle faiz) karşılığı gerçek ya da tüzel kişilere verilmesidir. Kredi çeşitleri: güvencesine göre teminatlı ve teminatsız; kullanımına göre; özel ve kamu, süresine göre; kısa ve uzun, verilmiş yerine göre üretim ve tüketim; kullanım alanına göre ticari, tarım, sanayi, yapı ve orman gibi ayrılır.
Kredi Riski	Bir bankanın açtığı kredilerin geri dönmemesi riskidir.
Kupon Faizi	Sabit getirili menkul kıymetin üzerinde yazılı olan ve belirli dönemler itibarıyla ödenen faizdir.
Kurucu Hisse Senedi	Kurucu hisse senetleri, şirket kurucularına ya da şirket açısından önem arz eden şahıslara genellikle bedelsiz olarak verilen, oy hakkından yoksun ve sadece temettü hakkı olan bir "adi senet" olarak tanımlanır.
Kurumlar vergisi	Kurum kazançları üzerinden alınan vergi. Dolaysız bir vergidir. Sermaye şirketleri, kooperatif şirketler, iktisadi kamu kuruluşları, dernek ve tesislerle, vakıflara ait iktisadi işletmeler bu vergi kapsamına girer. Kurumlar kendilerini oluşturan ortaklardan ayrı bağımsız bir varlığa ve hukuki kişiliğe sahiptir. Kurum olma hakkını da devlet verdiği göre devletin bundan bir pay alması gerekir. Bu nedenle kurumlar vergisinin çifte vergilendirme olduğu yolundaki iddialar çürütülmektedir.
Kurumsal Yatırımcı	Bireysel yatırımlardan farklı olarak yatırım fonları, yatırım ortaklıkları, sigorta şirketleri, sosyal güvenlik kuruluşları, özel emeklilik fonları, vakıflar, sendikalar ve benzeri kurumlarca yapılan yatırımlardır.
L	
Laissez Faire Laissez Passer	"Bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler" olarak çevrilen liberal görüşün şiarı.
Leasing (Finansal Kiralama)	firmaların ticari ve sınai faaliyetlerini gerçekleştirebilmek için gereksinim duydukları duran varlıkları satın almak yerine

J

Joint venture

Yerli bir şirketin yabancı bir diğeriyle ortaklık kurmasıdır. Böyle bir ortaklık genellikle her iki taraf için yarı yarıya paylarla gerçekleştirilir. Payların yüzde 40/60 olması da mümkündür. Buna karşılık yerli ortak şirket yönetiminde söz hakkını korur. Özellikle yeni bir coğrafi bölgeye ya da yeni pazara girildiği zaman firmalar tarafından tercih edilir.

K

Kamu Gelirleri

Devletin kamu harcamalarını karşılamak amacıyla vergi, harç, resim, para cezaları, mülk-teşebbüs gelirleri, borçlanmalar, yardım-bağış, devalüasyondan doğan fark gibi gelirlere denir.

Kamu Giderleri

Geniş anlamda, devlet ve diğer kamu kuruluşlarının bütçe ödemeleri ile Kamu İktisadi Teşebbüsler (KİT), sosyal sigorta ödemeleri, vergi muafık ve istisnaları ve özel kişilere yapılan teşvikleri de içerir. Dar anlamda da kamu hizmetlerinin bedeli olarak, devlet ve diğer kamu tüzel kişilerinin (belediye, il özel idaresi gibi) yaptıkları ödemelerdir.

Kambiyo

Para ya da para yerine geçen belgelerin değiştirilmelerine özgü olan işlemlerdir. Para alım ve satımı ile ilgili işlemleri kapsar.

Kapitalizasyon

Herhangi bir işletmenin birikmiş yedek akçe ve karının sermaye artırımında kullanılmasına denir.

Kar

Toplam hasılatın toplam maliyetin düşmesi ile elde edilen değerdir.

Kâr Transferi

Türkiye’de yatırım yapmış olan yabancıların söz konusu yatırımlardan elde ettikleri gelirlerin yurtdışındaki şirketlerine aktarmasıdır.

Kara para

Yasal işlerden elde edilmemiş veya vergisi ödenmemiş paraya denir.

Kayıt Dışı Ekonomi

Devletten gizlenen, kayda geçirilmeyen/geçirilemeyen ve bu sebeple denetlenemeyen faaliyetler olarak tanımlanabilir. Enformel ekonomi, illegal ekonomi, gayri resmi ekonomi, gizli ekonomi diye de adlandırılır. Genel olarak kayıt dışı ekonominin, mal ve hizmet üretimine konu olmasına karşılık ekonominin geleneksel ölçüm yöntemleriyle bütünüyle tespit edilemeyen ve GSMH hesaplamalarına yansımaya alanları kapsadığı kabul edilmektedir.

Kefalet

Birinin borcunu ödememesi veya verdiği sözü yerine getirmemesi durumunda bütün sorumluluğu üzerine alma durumudur.

Keşide Etmek

Düzenlemek

Kıyı Bankacılığı (Off-Shore)

Kıyı bankacılığı ülke dışından sağlanan fonların yine ülke dışında kullanılmasını amaçlayan ve ülkede bankacılık sektörü için düzenlenmiş her türlü yasa ve yönetmeliklerin dışında kalan serbest bankacılıktır.

ödemeler dengesi sorunlarını çözmek, kredi sağlamak gibi çok amaçlı kurulmuş bir örgüttür.

İç Borçlar

Hükümetin ülke sınırları içinde kişi ve kurumlara ulusal para cinsinden borçlanmasıdır. Bu borçlanmanın iktisadi niteliği, satın alma gücünün özel ve kamusal kesimler arasında el değiştirmesidir. İç borçlanmada ülkenin kullanabileceği kaynaklara bir ek söz konusu değildir. Devlet, en yaygın yöntemle halka ve kurumlara sattığı kağıda bağlı bono, tahvil ve kağıda bağlı olmayan yöntemlerle borçlanabilir. İç Borçlanma; kısa-uzun vadeli, teminatlı-teminatsız ve zorunl-gönüllü olarak üç gruba ayrılabilir.

İflas

Bir tacirin borçlarını ödeyememesinin alacaklı ya da alacaklıların talebi üzerine mahkemece karar ve ilan edilmesidir.

İhale yöntemiyle borçlanma

Hazine'nin tahvil ve bonolarını faizi ve/veya miktarı ihaleyle belirleyerek satması işlemidir.

İhraç

Sermaye piyasası araçlarının ihraççı tarafından çıkarılıp halka arz edilerek ya da edilmeksizin satışidir.

Interbank

Bankalararası para piyasasını ifade eden terimdir. Bankalar kendi aralarında da para alışverişinde bulunabilirler. Bu paraların faizi gecelik (overnight) olarak hesaplanır. Interbank faiz oranının düşmesi piyasadaki para bolluğunu gösterir. Faizlerin uzun süre düşük seyretmesi durumunda dövize olan talep canlanabilir. Oranlar yükseldiğinde ise piyasada para darlığı olduğu anlaşılır. Nakit para sıkıntısı çeken bankalar, Interbank piyasasında yüksek faizle borçlanmak yerine ellerindeki döviz bozdurmayı tercih ederler. Bu nedenle piyasadaki döviz miktarı artar ve döviz kurları aşağı çekilir.

İntifa Hakkı

Kullanım hakkıdır.

İpotek

Bir borca karşılık herhangi bir gayrimenkulün rehin gösterilmesidir

İstisna

Vergiye tabi olması gereken bir olayın veya gelirin, ya tamamen yada belli bir miktar yahut oransal olarak hesaplanan kısmının vergi dışı bırakılmasıdır.

İşlem hacmi

Her hisse senedi için gerçekleşen işlemlerdeki hisse senedi sayısı ile işlem fiyatının çarpılmasıyla elde edilen değerlerin toplamıdır. Tüm hisse senetlerinin işlem hacimleri toplamı, piyasanın toplam hacmini oluşturur.

İşlem miktarı

Bir seansda ya da belli bir dönemde alınıp satılan menkul kıymet adedidir.

İştirak

İşletmenin doğrudan ya da dolaylı olarak diğer şirketlerin yönetimine katılma hakkını elde edebilmesi için gerekli en az %10, en fazla %50 oranında hisseye sahip olması durumudur.

İtfa

Sabit getirili menkul kıymetin vade bitiminde anapara ve varsa kupon faizinin ihraççı tarafından sabit getirili menkul kıymatin sahibine ödenmesidir.

toplamıdır.

Genel Bütçe

Yalnızca bakanlıklara ilişkin gelir ve giderleri kapsayan bütçedir.

Gümrük Birliği

İki veya daha fazla ülkenin, gümrük vergilerini kaldırıp kendi toprakları arasında malların serbest dolaşımını sağlamaları, üçüncü ülkelere aynı gümrük vergilerini uygulamalarıdır.

H

Halka Arz

Şirketlerin kaynak ihtiyacını karşılamak amacıyla özkaynak yoluyla senet ihraç ederek (fonlama) kaynak sağlamasıdır. Şirketler kaynak ihtiyaçlarını faiz karşılığı yabancı kaynaklardan (borç) ya da özkaynaktan (ortaklardan sermaye yoluyla veya faaliyetler sonucu kazanç yoluyla) sağlar. Özkaynak için ödenmesi gereken ve ortaklar tarafından belli bir taban limitte beklenen temettü geliridir. Özkaynak yoluyla fonlama yani senet ihraç ederek toplanacak fonların maliyeti, borçlanmadan daha ucuz ise, şirketler halka arza başvurma yolunu tercih edecektir.

Haciz

Bir alacağın tahsili için borçlunun menkul ve gayrimenkul mallarına mahkemece el konulmasıdır.

Hazine

Devletin tasarruflarını ve mali işlemlerini idare eden kurumdur.

Hazine Açığı

Hazine, devletin harcama ve gelirlerinin gerçekleştiği soyut bir kasa olan kurumdur. Belli bir dönemde Hazine'nin kamusal giderlerinin finansmanı için yapılan ödemeler, toplanan kamu gelirlerini aşması durumunda Hazine açığı ortaya çıkar.

Hazine Bonosu

Hazine tarafından vadesi 1 yıldan kısa süreli olarak çıkarılan ve iskontolu olarak işlem gören borçlanma senetleridir.

Hazine kağıtları

Hazine tarafından satılan tahvil ve bonolardır.

Hiper Enflasyon

Dörtüncü enflasyon olarak adlandırılır. Paranın değerinin yitirdiği en şiddetli enflasyon biçimidir. İktisat tarihinde çoğunlukla savaş ya da sonrasında ortaya çıkmış ve yeni bir para biriminin kurulmasını zorunlu hale getirmiştir.

Hisse senedi

Anonim ortaklıklar tarafından çıkarılan ve anonim ortaklığın sermayesine belirli bir katılma payını temsil eden kıymetli evraktır.

Hissedar

Bir anonim şirketin hisse senedine sahip olan şahıstır.

I-i

IFC (International Finance Corporation)

Uluslararası Finans Kurumu. 1956'da özel sektöre kredi vermek için kurulmuştur. 1957'de Türkiye de katılmıştır. Merkezi Washington'dadır. Dünya Bankası grubu içinde yer alır. Özel sektörü destekleyerek ekonomik kalkınmayı hedef alır.

IMF (Uluslararası Para Fonu)

Uluslararası ticaretin gelişmesi, tam istihdam, gelişim hızının artırılması, sabit kur sisteminin gerçekleşmesi, kurlarda kararlılığın sağlanması, tek yönlü devalüasyonu önlemek ve

kredilerinden, Amerikan mallarının ithalinde kullanılmak koşuluyla özel yabancı şirketler, yabancı hükümetler ve çok uluslu Amerikan şirketleri de yararlanmıştır.

F

Factoring	Alacak hakkının bir başka kuruluşa devri sonucunda likit fon sağlayan bir mali işlemdir. Ülkemizde de hızla yaygınlaşan bir finansman yöntemidir.
Faiz	Ödünç alınan belirli bir fonun kullanma bedelidir.
Faiz Ödemeleri	Bu veriler Hazine, Kamu İktisadi Teşebbüsleri, döviz pozisyonu tutan bankalar ve yurtdışından kredi alan diğer kuruluşlara ait borçların faiz ödemelerini kapsar. Bütçe dışı kalemdir.
FED (Federal Reserve Bank)	ABD Merkez Bankası. Ülkenin parasal istikrarını korumak amacıyla 23 aralık 1913 yılında Kongre'nin çıkardığı bir yasayla kurulmuştur. Uzun yıllar, özellikle tarım sektöründeki kredi talebini düzenleme işlevi görmüş ancak büyük buhran sırasında sistemin ciddi bir krizi kaldıramayacak güçte olduğunun ortaya çıkmasının ardından Başkan Roosevelt 1935 yılında bugünkü anlamında modern merkez bankasını kurarak onu geniş yetkilerle donatmıştır.
Fon	Para, mal, şirket sermayesi, kaynak, bir faaliyetin gerçekleştirilmesi için ayrılmış para, (1) yatırım şekli olarak düşünülen ulusal borç miktarı, (2) sermayeye çevirmek, belli bir faizle sürekli borç durumuna getirmek, yatırım yapmak anlamına da gelir.
Fonlama	Özkaynaklarını kullanarak kaynak sağlama yöntemidir. Senet ihraç edilmesidir. Şirketler, borç alarak ya da özkaynaklarını kullanarak kaynak sağlarlar.
Forward İşlemleri	Döviz piyasalarında gerçekleştirilen vadeli işlemlerdir. Para birimleri gelecekteki bir tarihte değiştirilmek üzere yapılan kontrata dayanır.
Forfaiting	Latince'de alacak hakkının kayıtsız ve şartsız olarak teslim edilmesi anlamındadır. Vadeli mal ve hizmet ihracatından doğan ve belirli bir ödeme planına bağlı olarak tahsil edilecek olan alacakların daha önce bu hakkı elinde bulunduranlara rücu edilmeksizin (kayıtsız şartsız ve vazgeçilmez olarak), bir banka veya bu alanda uzmanlaşmış bir finans kuruluşu (forfaiter) tarafından satın alınarak iskonto edilmesidir. Uygulamada forfaiting işlemi yatırım mallarını kapsamaktadır. 1950'li yıllarda ABD ve Avrupalı ülkelerin SSCB ile dış ticaretlerinde doğdu. Uzak Doğu ve Latin Amerika ülkelerinde yaygınlaştı.
Future İşlemleri	Döviz, hazine bonosu, tahvil gibi değerlerin belli bir tarihte ve belli bir fiyattan alma veya satma sözleşmesidir.

G

Gayrimenkul	Taşınmaz mal
Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH)	Bir ulusal ekonomide belirli bir dönem içinde (genellikle bir takvim yılında), üretilen mal ve hizmet değerlerinin

Döviz Borsası	Döviz arz edenlerle döviz talep edenlerin karşılaştıkları, ulusal paraların birbirlerine çevrildikleri standartlaştırılmış piyasadır.
Döviz Çıpası	Sabit döviz kuru uygulamasında belirlenen paritedir.
Döviz Kuru	Yabancı paraların ulusal para cinsinden fiyatıdır.
Döviz Tevdiat Hesabı	Yurtiçi ve yurtdışında yerleşik kişilerin, ticari bankalarda açmış oldukları yabancı para cinsinden mevduata verilen isimdir.
Dünya Bankası	Bretton-Woods Sistemi'nin ortaya çıkardığı Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası'dır. Az gelişmiş ülkelerin kalkınması amacıyla borç para vermek ve sermaye yatırımlarını kolaylaştırmak için kurulmuştur.

E

Elektronik Fon Transferi (EFT)	Bir banka hesabından başka bir banka hesabına anlık fon aktarımı yapmaya olanak veren bir ödeme sistemidir.
Efektif	Banknot şeklindeki bütün yabancı ülke paralarıdır.
Emisyon	Bir parayı, ticari senedi, çeki ve tahvili tedavüle koyma işlemine denir. Genellikle Merkez Bankalarına tanınan para çıkarma hakkıdır. Emisyon fazlası denildiğinde, tedavüle gereğinden fazla kağıt para sürüldüğü anlaşılmaktadır.
Enflasyon	Günlük deyimde "genel fiyat seviyesindeki yükselme eğilimi" olarak bilinmesine karşın, ekonomide eğilimin nasıl hesaplanacağı tartışılmaktadır. Devlet İstatistik Enstitüsü'nün her ay açıkladığı Toptan Eşya Fiyat Endeksi (TEFE) artış oranı enflasyon rakamı olarak belirleniyor. Enflasyon, talep, maliyet, ılımlı ve hiper olarak dörde ayrılabilir.
Eşel Mobil	Ücretli ve maaşlıları, fiyat artışları karşısında korumak amacıyla fiyat artışlarıyla doğru orantılı olarak artmasının sağlanmasıdır.
Eurobond	Avrupa para piyasalarında Eurodolar gibi Avrupa dövizleri üzerinden düzenlenmiş senetlerdir.
Eurodolar	ABD dışındaki banka veya diğer aracı kurumlarda açılmış dolar hesapları. Dünyanın her yerinde dolar üzerinden açılmış hesaplar bulunmakla birlikte bunların tümüne eurodolar adı verilmektedir.
Euro-tahvil	Avrupa bonusu veya tahvili, sabit faiz temeline dayalı borçlanma aracı, Amerikan şirketlerinin Avrupa sermaye piyasalarında pazarladıkları menkul değerler anlamındadır.
Eximbank	ABD İhracat-İthalat Bankası (Export-Import Bank). Amerikan hükümetinin başlıca uluslararası finans kuruluşlarından biridir. 12 şubat 1934'te "Washington İthalat-İhracat Bankası" adıyla kurulmuştur. Amacı, ihracatın finansmanına katkıda bulunmaktır. 13 mart 1968 tarihli bir yasa ile adı bugünkü halini almıştır. ABD ile ticaret ilişkilerini sürdürülebilmek için geçici dolar sıkıntısı çeken ülkelere tarım meta kredileri de verir. İhracat kredisinin yanı sıra ihracat sigortası da sağlayarak dış ticareti destekler. Banka

Çapraz Kur İki yabancı para biriminin bir başka ülkedeki değerlerini göstermek için kullanılan terimdir.

Çek Para yerine kullanılan değerli kağıt; herhangi bir kredi kurumunda hesabı bulunan bir kimsenin özel işaretli bir matbu kağıtla, söz konusu kişiye ya da kağıda sahip kişiye yazılı miktar kadar para ödenmesine ilişkin verdiği yazılı emir, bir bankada ticari hesap açtırmış olan kimsenin gerek kendisine gerekse de başkasına ödeme kolaylığı gösteren yazılı talimat anlamına gelir.

D

Dalgalı döviz kuru

Ulusal paranın değerinin serbest piyasada döviz arz ve talebine göre belirlendiği sistemdir. Serbest döviz kuru sistemi, yüzen kur sistemi, esnek döviz kuru sistemi gibi isimler de verilmektedir. Bu sistemde döviz kuru günlük olarak herhangi bir kamu müdahalesi olmadan belirlenir. Döviz piyasasındaki denge ve ödemeler bilançosu düzeltmeleri döviz kurundaki değişimlerle gerçekleşir.

Dar Yüklümlü

Türkiye’de yerleşmiş olmayan gerçek kişiler sadece Türkiye’de elde ettikleri kazanç ve iratlar üzerinden vergilendirilir.

Deflasyon

Enflasyonun tersi. Genel fiyat düzeyleri düşerken ulusal gelir, üretim ve istihdamın da düşmesidir.

Destek seviyesi

Fiyatların düşerken yoğun alımlar ile karşılaştığı ve daha aşağıya düşmekte zorlandığı seviyedir.

Dezenflasyon

Sert olmayan deflasyonist önlemlerle enflasyonun sınırlandırılmaya çalışılmasıdır.

Devalüasyon

Ulusal paranın dış değerinin resmen düşürülmesine denir.

Devlet tahvili

Türk Hazinesinin çıkardığı vadesi bir yıl ve daha uzun olan borçlanma senetleridir.

Dış Borçlanma

Ülkenin kaynaklarına ek bir kaynak sağlamak, döviz olarak yeni ödeme gücü elde etmek gibi amaçlarla ülke dışındaki yabancı hükümet ya da finans kuruluşlarından karşılıklı ya da karşılıksız geri ödemeli kaynak bulunmasıdır. Türkiye’de dış borç kavramı içinde kamu sektörünün yanısıra, özel kesimin dış borçları da birlikte anılır.

Dış Denge

Bir ekonominin dışalım ve dışsatım sonucunda ödemeler bilançosunun açık verip vermemesidir. Dış denge, milli gelir, döviz kuru ve döviz sınırları değişkenlerine bağlıdır.

Direnç noktası

Borsada, belli bir süreç içinde sürekli bir fiyat artışının yoğun satışlar sonucu durdurulduğu fiyat seviyesini ifade eder.

Disponibilite

Likiditesi yüksek olan ve her an kullanılmaya hazır olan parayı ifade eder.

Döviz

Ulusal para dışındaki tüm yabancı paralar ve bu para cinsinden değer taşıyan menkul değerlere verilen isimdir.

Bilanço	Bir işletmenin sahip olduğu varlıklar ile bunların hangi kaynaklardan finanse edildiğini gösteren tablodur.
Bileşik Getiri	Yatırımdan elde edilen faiz gelirinin dönem sonunda aynı oranda tekrar yatırıma dönüştürüldüğü varsayımı ile hesaplanan getiridir
Bono	Düzenleyenin imzasını, düzenleme tarihini, alacaklının ismini, bono veya emre muharrer senet sözcüklerini içeren bir taahhüt, borç senedir. Taahhüt senedinin bono sayılabilmesi için bu şartları içermesi gerekir. Düzenleme yeri veya ödeme yeri ifadelerinden birinin bulunmaması bononun niteliğini değiştirmez. Ancak her ikisi de belirtilmemişse taahhüt senedi bono değil adi senet kabul edilir.
Borsa	Sermaye Borsaları, menkul kıymetlerin ticaretinin yapıldığı kurumsal piyasalardır. Bir piyasadır, çünkü menkul kıymetlerin ticaretinin yapıldığı yerlerdir. Kurumsaldır, çünkü kendine özgü kuralları ve standartları vardır. Borsalar, sadece hisse senetleri için değil, başka tür emtiaların (ticari malların) ve enstrümanların da ticaretinin yapıldığı yerlerdir. Örneğin bono ve tahvillerin genellikle menkul kıymetler borsalarının içerisinde ticareti yapıldığı halde, döviz ticareti için döviz borsaları veya mal ticareti için emtia borsaları vardır.
Borsaya Kote Olmak	Borsanın izniyle halka arz edilecek hisse senetlerinin, borsaya kaydedilmesidir. Kote ettirilmemiş senetlerin ticareti olanaklı değildir. Kote olmuş senet, ilgili borsada tanındığı ve alım/satımının yapılmasına izin verildiği anlamına gelir.
Bütçe	Gelecekteki belirli bir dönemde gerçekleşmesi düşünülen gelir ve giderlerin karşılıklı listesini içeren cetveldir.
Bütçe Dengesi	Devlet harcamalarının gelirlerine eşit olması anlamına gelir.
Bütçe Açığı	Devletin harcamalarının, gelirlerinden yüksek olması anlamına gelir.
Bütçe Fazlası	Devlet gelirlerinin harcamalarından yüksek olması anlamına gelir.
Büyüme	Ülke ekonomisinde işgücünün çoğalması, üretim araçları ve GSMH'nin artması vb. genel verilerin yükselmesidir.
C-Ç	
Cari işlemler dengesi	Bir ülkenin toplam mal ve hizmet ihracatı ve transferlerinin toplamıyla tüm ithalatının farkıdır. Cari işlemler dengesi hesaplamasında finansal varlık ve yükümlülükler hesaba katılmaz.
Cari Kur	Döviz piyasalarında günlük alım satım esnasında meydana gelen döviz fiyatlarına denir.
Cari Varlıklar	Satılabilir pay senedi ve tahviller, alacaklar, stoklar, kasa ve öteki döner varlıklardan oluşan bir bütündür.
Ciro	1) çekin arkasını imzalama, (2) bonodan doğan hakların bir başka kimseye senet sahibi tarafından devredilmesi, (3) bir şirketin bir yıllık iş hacmi olarak tanımlanabilir.

Hisse senedi ağırlıklı yatırım fonlarıdır. Portföy değerinin en az yüzde 25'ini devamlı olarak Türk şirketlerinin hisse senedi olarak bulundurmaları zorunludur.

Açık Bütçe	Gideri gelirini aşan bütçedir.
Açık Pazar	Serbest piyasa yerine kullanıldığı gibi yabancı üreticilerin mallarını serbestçe satabildiği piyasa anlamına gelir.
Açık Piyasa İşlemi	Merkez Bankası'nın para değerinde kararlılık sağlamak amacı ile giriştiği piyasa işlemleridir. Piyasaya hazine bonosu ya da tahvil satarak para hacmini daraltabilir veya alım yaparak genişletebilir.
Adat	Faiz hesaplamalarında kullanılan bir terimdir. Faize esas olan anapara ile paranın kullanıldığı gün sayısının çarpımından oluşan rakamdır.
Akit	Sözleşme anlamına gelir. En az iki kişi arasında belli bir işin yapılması veya yapılmaması konusunda yapılan anlaşmadır. .
Aktif	Bir işletmenin sahip olduğu varlıklardır.
Altın Rezervi	Merkez bankasında veya devlet hazinesinde kur istikrarı için külçe ya da madeni para olarak saklanan altın anlamına gelir.
Amortisman	Bir şirkette 1 (bir) yıldan daha uzun süre kullanılacağı düşünülen duran varlıklar her yıl eskiyerek değer kaybeder. Bu değer o yılın gelirlerinden bir payı gider olarak düşülerek bir hesapta toplanır. Bu işleme "amortisman ayırmak" denir.
Aracı Kurum	Sermaye piyasası faaliyetlerinde bulunmak üzere Sermaye Piyasası Kurulu tarafından aracılık yetkisi verilmiş anonim ortaklıklardır.
Arbitraj	Kısa dönemli fonların piyasalarda meydana gelen fiyat farklılıklarından yarar sağlamak amacıyla yapılan alım satım işlemidir.
Atıl Para	Para piyasasının dışına çıkarak kullanılmayan paradır.

B

Basit Getiri	Yapılan yatırımdan elde edilen faiz gelirinin vade sonunda tekrar yatırıma dönüştürülmediği durumdaki yıllık getirisidir.
Benchmarking	Tezgah çalışması; bir kuruluşun kendi sektöründen veya dışından başarılı bir kuruluşu referans alarak karşılaştırma yapması ve daha iyi olmaya çabalaması; aynı sektörde çalışan şirketlerin birbirlerinin ürünleri üzerinde yaptığı inceleme, piyasa araştırması, pazarlama taktiklerinin belirlenmesi gibi etkinlikler; bir şirketin rakiplerinin üretimden yönetim şekline kadar tüm yöntemleri detaylı olarak incelemesi ve kendi şirketine adapte etmesi olarak adlandırılır.